

Наукові перспективи
Видавнича група

№ 2 (43)

2025

НАУКА і ТЕХНІКА

серія: право, серія: економіка, серія: педагогіка,
серія: техніка, серія: фізико-математичні науки

СЬОГОДНІ

З Україною

в серці!

Видавнича група «Наукові перспективи»

**Всеукраїнська Асамблея докторів наук із державного
управління**

Асоціація науковців України

«Наука і техніка сьогодні»

*(Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія
«Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»)*

Випуск № 2(43) 2025

Київ – 2025

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration

Association of Scientists of Ukraine

"Science and technology today"

("Pedagogy" series, "Law" series, "Economics" series, "Physical and mathematical sciences" series, "Technics" series)

Issue № 2(43) 2025

Kyiv – 2025

**«Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»): журнал.
2025. № 2(43) 2025. С. 1670**

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу присвоєно категорію "Б" із економіки та педагогіки (спеціальності – 015 - Педагогічні науки; 076 - Економічні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 № 530 журналу присвоєно категорію "Б" із права (спеціальність – 081 Юридичні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 10.10.2022 № 894 журналу присвоєно категорію "Б" із техніки (спеціальність - 122 Комп'ютерні науки)

Журнал видається за підтримки Міждержавної гільдії інженерів консультантів, Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан), громадської організації «Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання»

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 24.02.2025, № 8/2-25)

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible

Головний редактор: Сопілко Ірина Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Відмінник освіти України, Лауреат Премії Президента України для молодих вчених, Лауреат Премії Верховної Ради України найталановитішим молодим ученим в галузі фундаментальних і прикладних досліджень та науково-технічних розробок, академік Академії наук вищої школи України, Заслужений юрист України (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- Бахов Іван Степанович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Будник Вікторія Анатоліївна - кандидат економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій Державного університету інфраструктури та технологій (Київ, Україна)
- Волк Павло Павлович – доцент кафедри водної інженерії та водних технологій Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Гирка Ольга Ігорівна - кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри товарознавства, митної справи та управління якістю Львівського торговельно-економічного університету (Львів, Україна)
- Гнатюк Сергій Олександрович - кандидат технічних наук, доцент, заступник декана факультету аеронавігації, електроніки та телекомунікацій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Дацій Олександр Іванович - доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Дівізніюк Михайло Михайлович - доктор фізико-математичних наук, професор, Завідувач відділу Відділу цивільного захисту та інноваційної діяльності Державної установи "Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України" (Київ, Україна)
- Дяденчук Альона Федорівна - кандидат технічних наук, старший викладач кафедри вищої математики і фізики Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (Мелітополь, Україна)
- Забулонов Юрій Леонідович - доктор технічних наук, професор, Член-кореспондент НАН України, директор Державної установи «Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України» (Київ, Україна)
- Льїн Валерій Юрійович - доктор економічних наук, професор (Київ, Україна)
- Ляїна Анастасія Олександрівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління і адміністрування Національного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)

390

Федорчак О.Є.*ІНСТРУМЕНТИ ПРОГНОЗУВАННЯ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВ У КОНТЕКСТІ ТЕНДЕНЦІЙ ЦИФРОВІЗАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ*

402

Халавчук В.О., Рибак Р.В.*СУЧАСНИЙ СТАН АРХІТЕКТОНІКИ МЕХАНІЗМУ ФІСКАЛЬНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ***СЕРІЯ «Педагогіка»**

417

Kryshnii P.I., Dideichuk I.V.*EVOLUTION AND SIGNIFICANCE OF RADIO ELECTRONIC INTELLIGENCE: FROM WORLD WARS TO MODERN MILITARY CONFLICTS*

431

Palamar S.P.*RESEARCH COMPETENCE OF THE UKRAINIAN LANGUAGE AND LITERATURE TEACHER IN AN EDUCATIONAL INSTITUTION OF PROFESSIONAL SECONDARY EDUCATION*

440

Аліксієвичук Я.О.*ПОЛІСТИЛІСТИЧНИЙ ПІДХІД У БАНДУРНМУ МУЗИКУВАННІ*

453

Андрощук М.В., Зіновчук А.В.*WIZER.ME ЯК ЗАСІБ СТВОРЕННЯ ШАБЛОНІВ ДЛЯ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ*

466

Бажан С.П.*КОНЦЕПЦІЯ ІНТЕГРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ТЕХНІЧНИМ ОСВІТНЬО-НАУКОВИМ КЛАСТЕРОМ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ*

482

Брецький С.О.*РОЗВИТОК ЦИФРОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ЧЕРЕЗ НЕФОРМАЛЬНУ ОСВІТУ ТА ГУРТКОВУ РОБОТУ*

495

Василиків І.Б.*ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО САМООСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ*

503

Великдан Ю.В., Гончаренко О.М.*ЦИФРОВА КУЛЬТУРА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ: ТРАДИЦІЙНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ У ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІН ІНФОРМАЦІЙНОГО ЦИКЛУ*

UDC 377:37.011.3-051:811.161.2].091.33:001.8

[https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-2\(43\)-431-439](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-2(43)-431-439)

Palamar Svitlana Pavlivna Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Researcher, Vice-Dean for Research of the Faculty of Pedagogical Education, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, tel.: +38(050)744-46-35, <https://orcid.org/0000-0001-6123-241X>

RESEARCH COMPETENCE OF THE UKRAINIAN LANGUAGE AND LITERATURE TEACHER IN AN EDUCATIONAL INSTITUTION OF PROFESSIONAL SECONDARY EDUCATION

Abstract. The article considers the research competence of a teacher of Ukrainian language and literature as an integrated personal and professional quality of a specialist, which reflects the motivation for scientific research, the level of mastery of the methodology of pedagogical research, personally significant qualities of the researcher, in particular, such as innovative thinking, the ability to creative and innovative activity. The formulation of the problem is due to the need to adapt the national education system to new requirements arising in the conditions of globalization and European integration. The author emphasizes the importance of integrating a competency-based approach into teacher training programs, which contributes to the development of critical thinking and analytical skills. The article analyzes the main challenges faced by teachers, such as the insufficient number of comprehensive modules on research methodologies, limited access to modern research materials, and the gap between theory and practice. The study also emphasizes the importance of academic freedom, proclaimed by the Law of Ukraine "On Education", which ensures the autonomy of participants in the educational process. An important aspect is the formation of research competence as an integrated personal and professional quality, which includes motivation for scientific research and mastery of the methodology of pedagogical research. The article contains recommendations for improving the professional competence of teachers through participation in scientific research, professional training and the use of modern technologies. The conclusions confirm that the development of research competence of teachers is a key factor in ensuring high quality education in Ukraine. In addition, attention is focused on the need to create conditions for self-education of teachers, which will allow them to constantly improve their knowledge and skills. The development of professional communities that will facilitate the exchange of experience and support of colleagues in their professional growth is also important. Thanks to these measures, we can expect an improvement in the quality of teaching the Ukrainian language and literature, as well as an increase in students' motivation for learning and independent research.

Keywords: research competence; teachers of Ukrainian language and literature; methods of forming research competence; project approach; project activities; students; educational environment; research skills.

Паламар Світлана Павлівна кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, заступник декана з наукової роботи факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, м. Київ, тел.: +38(050)744-46-35, <https://orcid.org/0000-0001-6123-241X>

ДОСЛІДНИЦЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ В ОСВІТНЬОМУ ЗАКЛАДІ ПРОФІЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті розглядається дослідницька компетентність вчителя української мови і літератури як інтегрована особистісно-професійна якість фахівця, яка відображає мотивацію до наукового пошуку, рівень володіння методологією педагогічного дослідження, особистісно-значущими якостями дослідника, зокрема такими, як інноваційне мислення, здатність до творчої та інноваційної діяльності. Постановка проблеми обумовлена необхідністю адаптації національної системи освіти до нових вимог, що виникають в умовах глобалізації та європейської інтеграції. Автор акцентує увагу на важливості інтеграції компетентнісного підходу у програми підготовки педагогів, що сприяє розвитку критичного мислення та аналітичних навичок. В статті аналізуються основні виклики, з якими стикаються вчителі, такі як недостатня кількість комплексних модулів з дослідницьких методологій, обмежений доступ до сучасних дослідницьких матеріалів та розрив між теорією і практикою. Дослідження також підкреслює значення академічної свободи, проголошеної Законом України «Про освіту», яка забезпечує автономію учасників освітнього процесу. Важливим аспектом є формування дослідницької компетентності як інтегрованої особистісно-професійної якості, що включає мотивацію до наукового пошуку та володіння методологією педагогічного дослідження. Стаття містить рекомендації щодо підвищення професійної компетентності вчителів через участь у наукових дослідженнях, професійне навчання та використання сучасних технологій. Висновки підтверджують, що розвиток дослідницької компетентності вчителів є ключовим чинником для забезпечення високої якості освіти в Україні. Крім того, акцентується увага на необхідності створення умов для самоосвіти вчителів, що дозволить їм постійно вдосконалювати свої знання та навички. Важливим є також розвиток професійних спільнот, які сприятимуть обміну досвідом і підтримці колег у їхньому професійному зростанні. Завдяки цим заходам можна очікувати покращення якості викладання української мови та

літератури, а також підвищення мотивації учнів до навчання і самостійного дослідження.

Ключові слова: дослідницька компетентність; вчителі української мови та літератури; методи формування дослідницької компетентності; проєктний підхід; проєктна діяльність; учні; освітнє середовище; дослідницькі уміння і навички.

Problem Setting. The leading trend in the development of national education is to increase attention to the quality of teacher training for research work. In line with modern trends in the development of education, the national education system of Ukraine is reorienting itself to the final result, expressed in terms of a competency-based approach, as well as the formation of a national qualifications system (NQS), consistent with the European Qualifications Framework (EQF). The core of the National Qualifications System (NQS) is the national qualifications framework (NQF), which allows measuring, comparing and correlating achievements in the field of education and establishing correspondence between all diplomas (or certificates) of education and training. NQF should become a reference point for the formation of educational standards at all levels. A new paradigm is being established in the education system - research, which focuses on ensuring the unity of educational and research processes. Such an approach will allow systematically covering those persons who study with research work both within individual educational subjects and research, that will be based on interdisciplinary connections. As a result, this will ensure that students master the methods of independent acquisition and assimilation of knowledge and will bring to a new level the demand for the issue of forming an individual research trajectory in teachers' professional activities.

Analysis of the latest studies and publications. The emergence of modern strategies of competency-based education was determined by the trend towards integration and globalization of the world economy; the need to harmonize the European education system in accordance with changes in the educational paradigm [1]. Analysis of latest research and publications allowed us to state that the studies of J. Bowden, M. Leiter, R. Haigerty, O. Subetto and others are devoted to a deep study of the fundamental principles of the competency approach. The competency approach in the education system has become the subject of scientific research by N. Bibik, O. L. Holub, Dubaseniuk, O. Lokshyna, O. Ovcharuk, O. Pometun, S. Palamar, O. Savchenko, S. Sysoieva and others. The phenomenon of “research competence” has been studied in the works of I. Zyazyun, L. Kalinina, D. Matsko, S. Palamar. As confirmed by the analysis of primary sources, a necessary condition for the implementation of the research paradigm of education is the research competence of the teacher. Therefore, it gives grounds to assert that the concept of “research competence of a teacher” is still debatable. Today, the issue of forming a

teacher's research competence requires a clear definition of its essence in the conditions of implementing the research paradigm of educational development in order to give a start to justifying the methodological platform for forming a teacher of the New Ukrainian School.

K. Stepaniuk presents research competence as an integral personal quality, which is expressed in the readiness and ability to independently master and receive new knowledge systems as a result of transferring the semantic context from functional to transformative activity, based on existing knowledge, skills, abilities and methods of activity [2]. M. Golovan considers the teacher's research competence as a special functional system of the psyche and the associated holistic set of human qualities that provide him with the opportunity to be an effective subject of this activity [3]. In the research of S. Palamar, the research competence is considered as an integral characteristic of the personality of a specialist, which includes knowledge, skills, values, experience, personal qualities, reflection. M. Arkhipova defined the concept of "research competence of a future engineer-pedagogue" as mastery of the methodology and methods of engineering-pedagogical research, that is, the process of planning, organizing and implementing search and transformational activities, the object of which is the psychological-pedagogical and industry components [4]. Therefore, there is no unambiguous interpretation of research competence among researchers, as a result of which there is a need to study the theoretical aspects of such a phenomenon as "research competence" of a future specialist.

The purpose of the article - is to determine an essence of the phenomenon of a research competence of the Ukrainian language and literature teacher in the context of reforming the education system.

Presentation of the main material. The process of globalization has affected many areas of our lives, including education. The concept of "competence" is a main category of the competency-based approach to education, which, in the Qualifications Framework of the European Higher Education Area, is defined as a dynamic combination of knowledge, skills and abilities. In Ukraine, the adoption of the competency-based approach in education is accompanied by discussions about the essence of the concept of "competence", the distinction between competencies and competences. The National Qualifications Framework approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine defines a competence as the ability of a person to perform a certain type of activity, which is expressed through knowledge, understanding, skills, values and other personal qualities. At the same time, a research competence is one of the key ones, that is, those that are necessary for performing any professional activity. Thanks to it, the ability to think critically and analyze, the rapid adaptation of the individual in social and professional environments, the ability to investigate problems, make judgments based on weighted data, and make decisions on rational grounds are developed. Let us consider the requirements for a teacher,

namely a teacher of Ukrainian language and literature. The conceptual provisions of the New Ukrainian School identify nine key components of the New Ukrainian School formula. Let us note those that directly relate to the personality of the teacher, namely: a motivated teacher who has freedom of creativity and develops professionally; pedagogy based on a partnership between student, teacher, and parents; orientation to the needs of the student in the educational process and child-centeredness. To implement them, a modern teacher is obliged to constantly develop professionally, focusing on the educational needs of the student in partnership with him and his parents. At the same time, it is assumed that a creative and responsible teacher, who constantly works on himself /herself, will receive academic freedom. That is, he/ she will prepare his /her own author's curricula, choose textbooks, methods, strategies, methods and means of teaching himself /herself; actively express his/her own professional opinion. The state will guarantee the freedom from interference in professional activities. The role of the teacher is also changing, who will now act as a coach, a facilitator, a tutor, a moderator of the child's individual educational trajectory. The research competence is a basis for the development of intellectual, communicative, project skills; it develops critical thinking, and creative abilities of the educator. The basis of the educational process is the teacher, the student and educational programs. The success of the process depends on the quality and harmony of these three elements [5].

The research characteristics of the Ukrainian language and literature teachers and their competencies in the context of the main methods and techniques of research are gaining particular importance in the conditions of digitalization of educational activities. This emphasizes the need for continuous professional development to ensure high quality education in the modern information environment.

We agree with the definition of S. Sysoeva, who notes that “a research competence is an integrated personal and professional quality of a specialist, that reflects the motivation for the scientific research, the level of mastery of the methodology of pedagogical research, personally significant qualities of a researcher, in particular such as innovative thinking, the ability to creative and innovative activity” [6], we note that only a teacher who himself /herself possesses a research competence can form research competence in students in Ukrainian language and literature lessons.

The possession of research skills is critically important for teachers of Ukrainian language and literature, as it contributes not only to their professional development, but also increases the effectiveness of the educational process: in the modern educational environment, characterized by rapid changes and globalization, teachers must have the ability to independently analyze and evaluate new teaching methods and pedagogical technologies, and the research competence allows them to adapt curricula in accordance with the needs of students and the requirements of

society, which increases the quality of education. Teachers who possess research skills are able to stimulate critical thinking in their students by integrating research projects into the learning process, which encourages students to independently search for information, analyze texts, and form their own opinions, particularly in Ukrainian language and literature lessons, where the development of analytical and creative abilities is key; teachers' research activities contribute to the formation of a scientific approach to teaching. They can use the results of their own research to improve teaching methods and implement innovative approaches in teaching the Ukrainian language and literature. It increases their professional status and also provides students with access to relevant knowledge and the latest scientific achievements.

To form the research competence in students in Ukrainian language and literature lessons, teachers can use modern methods and forms of interaction. Some groups of methods can be distinguished. They will contribute to forming the research competence in the Ukrainian language and literature lessons. They are research methods: interviewing, questionnaires, analysis; heuristic methods: heuristic observation, heuristic conversation; cognitive methods: methods of comparison, analogy, classification, methods of heuristic observation; productive methods: portfolio method, presentation method, project method, method of problem-solving tasks. However, it should be noted that in the modern world, the teacher can easily get confused in a multitude of methods and oversaturate the lesson or make it ineffective. To prevent this, the following strategies should be followed:

1. Integration of research projects into the educational process of lyceums: implementation of projects that require students to independently research certain topics related to the Ukrainian language and literature, to analyze literary works, to compare different authors, or to study linguistic phenomena with various forms of interaction (in groups or individually, which will contribute to the development of collective and personal responsibility).

2. Use of scientific knowledge methods: implementation of scientific research methods, such as observation, experimentation, and data analysis, will allow students to gain practical experience in conducting research (formulation of a hypothesis, collection and processing of data and conclusions based on the results obtained, presentation of results).

3. Developing critical thinking by engaging students in discussions and debates on topics related to the Ukrainian language and literature.

4. Using digital tools and resources for research can significantly increase students' interest (searching for scientific articles, using online libraries and databases to collect information, cloud technologies for data processing, AI tools).

5. Creating conditions for independent work: it is important to provide students with the opportunity to work independently on research tasks (abstracting, theses, poster presentations, creating presentations or participating in scientific conferences that form the skills of planning and organizing their own activities).

6. Developing creative skills and using students' creative potential (encouraging creativity and a creative approach in researching topics).

Scientific sources describe methods used to effectively develop students' skills in organizing their own research work. These are setting tasks: teaching students to formulate specific tasks for research. It includes defining the problem, finding relevant sources, planning the research; time planning: teaching students to allocate time for conducting research, including time for collecting and analyzing data, writing a report; selection of research methods: teaching children to choose appropriate research methods depending on the problem; analysis of results: teaching students to critically evaluate the results obtained, draw conclusions and identify possible limitations of the study; presentation of results: teach students to effectively present their research findings to the audience.

In general, the teacher of Ukrainian language and literature should permeate lessons with methods that promote the development of research skills by adapting and diversifying them with modern topics, approaches and educational tools.

It should be remembered that the formation of students' research competence will be successful provided that the teacher's research competence is formed.

G. Serdyuk notes that "professional interaction on the problem of developing research competence is carried out in the process of independent processing of educational materials and exchange of experience during web conferences, online communication, chat consulting and on educational platforms for the Ukrainian language and literature teachers. In advanced training programs, the research competence is not singled out in the list of professional competencies. The results of empirical research (survey) confirm the relevance of the problem of developing research competence of teachers of the Ukrainian language and literature. Currently, the problem of forming a scientifically oriented educational environment in the system of scientific and methodological work of the institution, which ensures the acquisition of specialized secondary education, is relevant. Teachers must implement the new content of education through science, using the latest learning technologies" [7].

Based on the analysis of scientific literature, a number of key approaches to improving the research competence of teachers of the Ukrainian language and literature in the educational environment have been identified, such as: a technological approach; integration of scientific research into practice; professional training and advanced training; creation of conditions for self-education; use of project-based learning; exchange of experience [5].

In general, the implementation of these approaches will ensure the comprehensive development of the research competence of teachers of Ukrainian language and literature, which will positively affect the quality of education and the preparation of students for independent research activities in the future.

Conclusions. It has been determined that the formation of research competence of teachers is a necessary condition for their professional development. The analysis of scientific sources allowed us to establish that the research competence of teachers of the Ukrainian language and literature should be interpreted as an integrated personal and professional quality, reflecting the motivation for scientific research, the level of mastery of the methodology of conducting research in the practical plane, the formation of personally significant qualities as conditions for the implementation of his individual research trajectory and the systematic involvement of students in educational and research work. The general characteristics of the component of the teacher's individual research trajectory are revealed.

Thus, forming a research competence of teachers of the Ukrainian language and literature is an important factor in ensuring the high quality of the educational environment that meets modern requirements and trends. The results of the analysis of modern research confirm the need for further research in this area in order to develop effective strategies and methods for increasing the professional competence of the Ukrainian language and literature teachers.

References:

1. Palamar S. (2018). Analiz naukovoї tezaurusnoї kompleksnoї terapiї yak stratehichnoho oriyentira suchasnoї serednoї osvity Ukrainy [Analysis of the scientific thesaurus complex therapy as a strategic orienteer of modern secondary education in Ukraine]. Humanization of the educational process. Issue 4(90). P. 86-104. https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=JqH7giQAAAAJ&cstart=100&pagesize=100&citation_for_view=JqH7giQAAAAJ:pyW8ca7W8N0C
2. Stepaniuk K. (2012). Doslidnytska kompetentnist yak skladova doslidnytskykh umin maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly [Research competence as a component of research skills of future primary school teachers]. Origins of pedagogical mastery. Collection of scientific works of Poltava National Pedagogical University named after V. G. Korolenko. Issue 9. P. 272–275.
3. Holovan M.S., Yatsenko V.V. (2012). Sutnist ta zmist poniattia "doslidnytska kompetentnist" [The essence and content of the concept of 'research competence']. Theory and methods of teaching fundamental disciplines in higher education: a collection of scientific papers. Kryvyi Rih: Publishing Department of NMetAU. Issue VII. P. 55-62.
4. Arkhipova M. V. Doslidnytska kompetentnist maibutnikh inzheneriv-pedahohiv [Research competence of future engineer-teachers]. Materials of the 5th international scientific-practical conference "Professional formation of the individual: problems and prospects", Khmelnytskyi, October 22–24, 2009 – Khmelnytskyi, 2009. P. 144–148.
5. Palamar S. (2025). Rozvytok doslidnytskoi kompetentnosti vchytelia ukrainskoi movy i literatury v osvithomu seredovyshchi litseiu [Development of research competence of a teacher of Ukrainian language and literature in the educational environment of a lyceum]. Issue 1(31): Bulletin of Science and Education. [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-1\(31\)-1570-1582](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-1(31)-1570-1582)
6. Sysoieva S. O. (2016). Rozvytok doslidnytskoi kompetentnosti vykladachiv vyshchoї shkoly: navchalnyi posibnyk [Development of Research Competence of Higher Education Teachers]: a textbook. K.: EDELWEIS Publishing Enterprise LLC. P. 156.
7. Serdiuk H. A. (2023). Rozvytok doslidnytskoi kompetentnosti vchyteliv ukrainskoi movy i literatury v umovakh voiennoho stanu [Development of Research Competence of Teachers of Ukrainian Language and Literature under Martial Law]. Scientific Journal of the Drahoman National Pedagogical University. Series 5. Pedagogical Sciences: Realities and Prospects. Issue 91. P. 211-216. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2023.91.44>

Література:

1. Паламар С. Аналіз наукової тезаурусної комплексної терапії як стратегічного орієнтира сучасної середньої освіти України. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2018. № 4(90). С. 86-104. https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=JqH7giQAAAAJ&cstart=100&pagesize=100&citation_for_view=JqH7giQAAAAJ:pyW8ca7W8N0C
2. Степанюк К. Дослідницька компетентність як складова дослідницьких умінь майбутніх учителів початкової школи. Витоки педагогічної майстерності. *Збірник наукових праць Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка*. 2012. Вип. 9. С. 272–275.
3. Головань М.С., Яценко В.В. Сутність та зміст поняття "дослідницька компетентність". Теорія та методика навчання фундаментальних дисциплін у вищій школі : збірник наукових праць. Кривий Ріг: Видавничий відділ НМетАУ, 2012. Вип. VII. С. 55-62.
4. Архипова М. В. Дослідницька компетентність майбутніх інженерів-педагогів. Матеріали V міжнародної науковопрактичної конференції «Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи», м. Хмельницький, 22–24 жовтня, 2009 р. – Хмельницький, 2009. С. 144–148.
5. Паламар С. Розвиток дослідницької компетентності вчителя української мови і літератури в освітньому середовищі ліцею. *Вісник науки та освіти*. 2025. № 1(31). С. 1570-1582. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-1\(31\)-1570-1582](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-1(31)-1570-1582)
6. Сисоєва С. О. Розвиток дослідницької компетентності викладачів вищої школи: навчальний посібник. К.: ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС». 2016. 156 с.
7. Сердюк Г. А. (2023). Розвиток дослідницької компетентності вчителів української мови і літератури в умовах воєнного стану. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгомана. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. № 91. С. 211-216. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2023.91.44>